

Parlamentul
Republicii Moldova

DCJ-08 nr. 499
18 noiembrie 2021

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

A V I Z

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 15¹ din Legea
nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social
(nr. 343 din 11.11.2021)

Direcția generală juridică a examinat, în mod prioritar, proiectul de lege nominalizat, în conformitate cu prevederile art. 54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996 și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și expune următoarele considerente.

I. Observații de ordin general

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul Republicii Moldova, fiind aprobat prin Hotărîrea nr. 331 din 10.11.2021, în conformitate cu prevederile art. 73 din Constituție și art. 47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Proiectul de lege face parte din categoria legilor organice și domeniul dat ține de competența Parlamentului, fiind în corespundere cu prevederile art. 72 din Constituție.

3. Proiectul de lege are ca obiect de reglementare modificarea articolului 15¹ din Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social, prin completarea acestui articol cu un alineat nou, alineatul (1¹), care va permite ca, în perioada 1 noiembrie 2021 – 31 martie 2022, mai multe familii să poată solicita *ajutor pentru perioada rece a anului*.

4. Potrivit Notei informative, în contextul majorării tarifelor la utilități (energie electrică, gaze, lemne, cărbune), proiectul de lege are drept scop sporirea protecției sociale a familiilor defavorizate.

Astfel, se propune majorarea multiplicatorului pentru venitul lunar minim garantat, utilizat la stabilirea dreptului la ajutor pentru perioada rece a anului de la 2,2 actual la 2,6, fiind majorat pragul de trecere pe venit la evaluarea dreptului pentru ajutor, pentru perioada rece a anului,

famiiliilor defavorizate de la 2631,2 lei (=1196 lei x 2,2) pînă la 3109,6 (=1196 x 2,6), cu 478,40 lei.

5. Cu referire la fundamentarea economico-financiară, conform Notei informative, implementarea proiectului de lege necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat în volum de circa 43,4 mil.lei/lunar și 173,6 mil. lei pentru 4 luni (decembrie 2021 - martie 2022).

II. Observații de ordin juridic și tehnico-legislativ

1. La Art. I din proiect se propune ca *"Prin derogare de la prevederile art. 15¹ alin. (1) lit. b), în perioada 1 noiembrie 2021 – 31 martie 2022 ajutorul pentru perioada rece a anului se stabilește și se acordă familiilor solicitante de ajutor social care au un venit global mediu lunar mai mare decât venitul lunar minim garantat conform legislației și mai mic decât nivelul venitului lunar minim garantat majorat de 2,6 ori."*.

Reieșind din faptul că această normă indică perioada de aplicare din 1 noiembrie 2021 pînă în 31 martie 2022, relevăm că ea are caracter temporar și nu poate fi inclusă în art.15¹ din Legea nr.133/2008, care este o lege organică aplicabilă unui număr nedeterminat de situații identice.

Referindu-ne la aplicarea în timp a actului normativ, potrivit art. 73 alin. (2) din Legea nr.100/2017, actul normativ sau unele dispoziții ale acestuia pot avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la survenirea căruia actul normativ sau unele dispoziții își încetează acțiunea.

Această cerință este prevăzută și la art. 47 alin. (3) din Legea nr. 100/2017, unde este concretizat, că pentru actele normative cu caracter temporar, în dispozițiile finale se indică și perioada de aplicare sau data de încetare a aplicării actului.

Prin urmare, în cazul în care intenția autorului a fost de a stabili o normă cu caracter temporar, este necesar conform tehnicii legislative, adoptarea unui act normativ nou, dar nicidecum completarea cu norme derogatorii a unui articol din legea organică, care conține norme juridice speciale aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați.

În acest sens, reținem că potrivit art. 5 alin.(4) din Legea nr.100/2017 normele juridice derogatorii sînt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie și sînt aplicabile unei situații determinate, iar în caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie.

Totodată, că prin pct.4 din H.C.C. nr.26/2002 Curtea Constituțională a observat, că principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. Or, art. 22 din Constituție prevede retroactivitatea

normelor juridice penale mai favorabile. În afară de aceasta, teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ - legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.

De asemenea, cu referire la garanțiile sociale garantate de stat, la care se atribuie ajutorul social, se va ține cont de H.C.C. nr.29/2018 prin care Curtea a menționat următoarele:

49. Curtea menționează că într-un stat democratic modern trebuie să se asigure o protecție specială pentru persoanele care nu își pot asigura existența. În acest sens, articolul 47 din Constituție ("Dreptul la asistență și protecție socială") stabilește că statul este obligat să întreprindă măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei sale, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

50. Un element important al dreptului la asistență și protecție socială garantat îl reprezintă dreptul la pensie. Potrivit alineatului (2) al articolului 47 din Constituție, cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistentă, ca urmare a survenirii unor împrejurări independente de voința lor.

51. În jurisprudența sa anterioară, în care a analizat condițiile de exercitare a dreptului la pensie, Curtea a stabilit că Constituția nu garantează un nivel anumit de protecție socială (a se vedea, în acest sens, HCC nr.27 din 20 decembrie 2011, § 45). Totuși, ea a subliniat că prevederile constituționale ale articolului 47 nu pot fi interpretate de o manieră incompatibilă cu scopul avut în vedere de către legislatorul constituant prin textul acestor dispoziții. Astfel, în baza articolului 47 din Constituție, statul rămâne obligat să le asigure persoanelor un prag minim de protecție (a se vedea, în acest sens, HCC nr.27 din 20 decembrie 2011, § 43).

În asemenea circumstanțe, întru realizarea scopului proiectului de lege propus de Guvern, recomandăm adoptarea unei noi legi, care va fi denumită "*Lege cu privire la ajutorul pentru perioada rece a anului (1 noiembrie 2021 - 31 martie 2022)*" și care va face derogare de la art.15¹ alin.(1) lit. b) din Legea nr.133/2008 cu privire la ajutorul social.

2. Potrivit art. II din proiect, legea va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, dar se va pune în aplicare de la 1 noiembrie 2021. În scopul respectării art.73 alin.(3) din Legea nr.100/2017, reținem că actul normativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă, nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.

Fără a diminua necesitatea adoptării proiectului de lege, la examinarea în fond a acestuia urmează a se ține cont de obiecțiile invocate în prezentul aviz.

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes.

ION CREANGĂ
Șef Direcție generală

Ex. E. Crețu
Tel. 820-588